

Název praxe:
Webový portál
pro veřejné
zakázky BASE

Kategorie
osvědčené
praxe:

- Systémy a nástroje
- Mechanismy spolupráce

Kontakt:

- Institut výstavby a nemovitostí
- <http://www.base.gov.pt/Base/en/Homepage>
- GERAL@BASE.GOV.PT

Země:

Portugalsko

Úspěšně zvládnuté riziko(a) podvodu

- Zamezení manipulaci s postupy při veřejných zakázkách

Kontext a cíl(e)

V roce 2008 byl v Portugalsku přijat Kodex o veřejných zakázkách (PPC), kterým byly implementovány směrnice 2004/17/ES a 2004/18/ES. PPC upravuje povinné postupy pro vytváření veřejných zakázek a stanovuje pravidla pro jejich plnění. V roce 2017 byl PPC revidován, přičemž aktualizovaný kodex vstoupil v platnost v lednu 2018.

Od listopadu 2009 se elektronické zadávání veřejných zakázek stalo povinným pro všechny instituce při výběrových řízeních přesahujících prahovou hodnotu 5 000 EUR. Portugalský systém elektronického zadávání veřejných zakázek funguje výhradně na soukromě provozovaných platformách, které si navzájem konkurují v poskytování služeb zadavatelům elektronických veřejných zakázek.

PPC zajišťuje vytvoření internetového portálu věnovaného veřejným zakázkám, který by měl shromažďovat všechny relevantní informace o veřejných zakázkách.

Za tímto účelem byl založen portál BASE, který nyní spravuje Instituto dos Mercados Públicos, do Imobiliário e da Construção (Institut veřejných trhů, nemovitostí a stavebnictví, IMPIC).

V současné době portál není plně funkční, protože velký počet smluv nebyl v BASE dosud publikován a monitorování prováděné portálem zůstává omezené.

Databáze propojené s portálem jsou nicméně pravidelně aktualizovány informacemi z Diário da República Eletrónico (Národního elektronického úředního věstníku), tj. platformem elektronických veřejných zakázek a zadavatelů. Všechny tyto informace jsou následně analyzovány a zpracovány a budou sloužit jako základ pro vývoj široké škály studií a statistických analýz. Část těchto informací je rovněž zveřejněna na portálu.

Portál má sloužit jako fórum pro dialog se zúčastněnými stranami zapojenými do zadávání veřejných zakázek a s občany obecně.

Podle svých webových stránek si portál klade za cíl splnit několik funkcí (které je ještě třeba vypracovat):

- a) centralizovat nejdůležitější údaje o uzavřených veřejných zakázkách,
- b) propagovat, inter alia, vyhlašování výzev k podávání nabídek a další postupy při zadávání zakázek, uzavírání smluv a jakékoli pokuty ukládané za porušení PPC,

- c) šířit technický obsah a příslušné právní předpisy,
- d) přiblížit veřejné instituce portugalským občanům snahou motivovat občany k obeznámení se s veřejnými výdaji a jejich sledování.

Popis použité praxe

Portál BASE je virtuální prostor, kde se zveřejňují všechny prvky týkající se veřejných zakázek, což umožňuje jejich následnou kontrolu a monitorování.

Informace o čtyřech fázích zadávání zakázek - výběrové řízení, zadání zakázky, realizace - jsou k dispozici v standardním formátu pro údaje otevřených veřejných zakázek (OCDS). Cílem portálu je zpřístupnit veřejnosti následující informace o:

- a) vytváření a realizaci veřejných zakázek,
- b) oznámení o zahájení výběrového řízení a případných následných oznámení,
- c) objednávkách a jednáních stanovujících priority zadávání veřejných zakázek ve výjimečných režimech,
- d) smlouvách uzavřených v rámci přímého přidělení veřejné zakázky (obecný režim), otevřených řízeních, omezených řízeních, postupech vyjednávání a soutěžním dialogu,
- e) dodatků ke smlouvám, které přesahují více než 15 % hodnoty smlouvy,
- f) doplňkových sankcí týkajících se vyloučení z účasti na veřejných zakázkách po dobu maximálně dvou let.

Portugalská mincovna a úřední tiskárna (Imprensa Nacional - Casa da Moeda, INCM) je odpovědná za zveřejňování oznámení, rozhodnutí a dalších právních aktů o veřejných zakázkách jak v portugalském Úředním věstníku, tak v Úředním věstníku Evropské unie. Pouze případy přímého přidělení zakázky si nevyžadují žádné předchozí upozornění.

Oznámení o zakázce oznamují záměr zadavatele koupit určité zboží nebo službu, typ výběrového řízení (např. otevřené nebo omezené), jakož i platformu elektronického výběrového řízení, která spravuje fázi před zahájením výběrového řízení. Po zveřejnění předá INCM elektronicky oznámení o zahájení zadávacího řízení na portál BASE.

Předkladatelé a účastníci výběrových řízení musí podat své žádosti a nabídky tak, že je nahrají na elektronickou platformu používanou zadavatelem. Platformy pro elektronické zadávání veřejných zakázek neboli e-platformy pro zadávání veřejných zakázek jsou plně v elektronické podobě. Žádosti, které projdou celým postupem výběrového řízení, jsou vyřizovány kompletně elektronicky, nikoliv fyzicky. Platformy pro elektronické zadávání veřejných zakázek jsou certifikovány ze strany IMPIC a prodávají své služby zadavatelům i podnikům a v počáteční fázi je propojují s procesem výběrového řízení. V rámci dalšího postupu platformy pro elektronické zadávání veřejných zakázek předávají portálu BASE veškeré informace o uchazečích a veřejné zakázce, které mají být zadány.

Nakonec zadavatelé rozhodnou a zrealizují výběrové řízení a jsou odpovědní za zadání informací o veřejné zakázce, kterou vypsali, na portál BASE. K takovým informacím patří i smlouvy uzavřené na základě přímého přidělení zakázky nebo bez předchozí konzultace. V těchto případech musí zadavatel vyplnit konkrétní formulář s příslušnými informacemi o každé zakázce. Na portálu BASE jsou proto zveřejněny také smlouvy, u nichž v portugalském Úředním věstníku nejsou zveřejněna žádná oznámení o nabídkovém řízení.

IMPIC rovněž hodnotí a sleduje veřejné zakázky v Portugalsku a zveřejňuje výroční zprávy a měsíční statistiky, které jsou přístupné prostřednictvím jejich webových stránek.

Jedinečné prvky

- Iniciativa pro transparentnost při zadávání veřejných zakázek,
- Je propojeno s PPC, které definuje implementaci a používání portálu,
- Centralizovaná platforma, jejímž cílem je zpřístupnit všechny relevantní informace o veřejných zakázkách na jednom místě.

Výsledky a výstupy

Radikální digitalizace veřejných zakázek v Portugalsku vedla k měřitelnému zlepšení, včetně celkových úspor až 12 %, snížení cen až o 20 % a zvýšení účinnosti a efektivity.

Portál BASE je důležitým krokem k větší transparentnosti při zadávání veřejných zakázek. Žádná jiná země v EU nezveřejňuje tolik informací, takže portugalský rejstřík smluv je nejuplnějším v EU.

V současné fázi však existuje významné procento veřejných zakázek, které nejsou zveřejňovány, a proto je portál BASE nemůže analyzovat. Toto je jedna z oblastí, kde je možné další zlepšování, možná přísnějším vymáháním požadavků PPC, zejména pokud jde o zveřejňování smluv.

Klíčové faktory úspěchu

- Rozhraní s INCM,
- Propojení se stávajícími platformami elektronického zadávání veřejných zakázek,
- Spolupráce se zadavateli při zveřejňování informací.

Zjištěné problémy/výzvy a poučení

Zajištění včasného a širokého využívání portálu zůstává výzvou. V tuto chvíli nemůže BASE zveřejňovat všechny smlouvy ani agregovat všechny relevantní informace o smlouvách, ani zveřejňovat úplné podstatné informace o plnění smluv.

Mnoho problémů vychází ze skutečnosti, že se portál opírá o zveřejnění a distribuci údajů o veřejných zakázkách zadavateli a platformách elektronického zadávání veřejných zakázek.

Podle Transparency International Portugalsko:

- a) některé smlouvy nesouvisí s oznámením o zakázce v portugalském Úředním věstníku,
- b) značný počet zadavatelů nenahrává smlouvy a
- c) většina smluv nezveřejňuje žádné informace o fázi před výběrovým řízením.

Celkový počet smluv, jak je odhaduje Evropská komise, je třikrát vyšší než počet smluv zveřejněných na portálu BASE, a to navzdory zákonným požadavkům na zveřejnění všech smluv na portálu.

Veřejné zakázky nejsou ve výchozím nastavení transparentní, což znamená, že na portálu BASE nejsou žádné důležité informace, které by hodnotily formulaci smluv, jejich finanční hodnotu a udržitelnost. IMPIC oznámil zavedení standardního formátu údajů otevřených smluv v listopadu 2019, který má přinést výrazné zlepšení kvality a kvantity údajů o veřejných zakázkách, a tím i transparentnost.

Analýza dostupných údajů OCDS navíc ukazuje, že více než 80 % z počtu veřejných zakázek jsou zakázky přidělené přímo, což vážně ovlivňuje hospodářskou soutěž na trhu s veřejnými zakázkami. Navíc je zde neprůhlednost, protože odůvodnění o přidělení zakázky může jednoduše odkazovat na článek v PPC umožňující použití přímého přidělení bez dalšího vysvětlení okolností, které vedly k příslušné volbě v otevřeném výběrovém řízení. Tím se snižuje úroveň důvěry občanů a podniků, což dále vytváří podezření a vysokou míru vnímání korupce při zadávání veřejných zakázek.

Služby Centra pro sledování veřejných zakázek, subjektu pověřeného monitorováním veřejných zakázek, nejsou v současné době k dispozici. Centra pro sledování veřejných zakázek má nabídnout online pracovní prostor, kde získáte interaktivnější pohled na údaje o veřejných zakázkách. Centrum je stále ve vývoji a když bude funkční, doplní portál BASE.

Potenciál přenositelnosti

Výhodou Portugalska je, že zde již existují platformy pro elektronické zadávání veřejných zakázek. V ostatních zemích by měla být předběžným krokem elektronizace a digitalizace postupů pro zadávání veřejných zakázek.

Alternativně by jiné země, které v současnosti takové elektronické platformy nemají, mohly zavést jednotný portál pro přímé shromažďování, zveřejňování a monitorování všech informací o veřejných zakázkách.